

Bedrijfsontwikkelingsplan

Vleesveehouderij

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Afdeling Land- en Tuinbouwvorming

Leuvenseplein 4, 1000 Brussel

02/553 63 56

land-tuinbouwvorming@vlaanderen.be

BLIVO
expertisecentrum
biologische landbouw

INHOUD

Inleiding	3
1 Huidig bedrijf.....	4
2 Motivatie voor de omschakeling	5
3 Beeld van het toekomstige bedrijf	6
4 Potenties van het bedrijf en de bedrijfsleider.....	6
5 Basisprincipes biologische landbouw en biologische vleesveehouderij	7
5.1 Biologische landbouw.....	7
5.2 Biologische vleesveehouderij	7
6 Wettelijke aspecten van het bedrijf.....	9
7 Het omschakelingsplan.....	10
7.1 Omschakelingsperiode.....	10
7.2 Veestapel.....	11
7.3 Huisvesting.....	15
7.4 Teeltplan	15
7.5 Vruchtwisseling	15
7.6 Specifieke teeltzorgen	16
7.7 Bemesting	23
7.8 DS-opbrengst	25
7.9 Voederaankoop	25
7.10 Rantsoenen	26
7.11 Productie capaciteit	27
7.12 Gezondheid	27
7.13 Arbeid	28
7.14 Afzet	28
8 Omschakeling wettelijk bekeken.....	29
9 Bedrijfseconomie	30
SLOTBESCHOUWING	33

Inleiding

Omschakeling van een landbouwbedrijf van de gangbare landbouwmethode naar de biologische landbouw methode vraagt een duidelijke koerswijziging van het bedrijf en van de bedrijfsleider. Het teeltplan zal goed aangepast moeten zijn om de gewasbescherming, onkruidbestrijding, bemesting en de arbeidsorganisatie werkbaar te maken en aldus zullen tal van praktische zaken ook veranderen.

Zo zal het onwaarschijnlijk zijn dat uw huidige veevoederleverancier biologische veevoerders kan leveren, is het mogelijk dat uw zaadhandelaar geen biologisch of niet-ontsmet zaaizaad kan leveren of dat u het veel vroeger zult moeten bestellen en er moet gedacht worden aan een overstap van afzetkanaal om de meerwaarde van uw biologisch vlees vergoed te zien. Deze koerswijziging is niet steeds vanzelfsprekend te realiseren, vandaar dat we u met dit bedrijfsontwikkelingsplan op weg zetten om u in te leven in de biologische achtergronden en intenties en de door u geplande omschakeling. Zoals u wenst, bespreken wij in dit plan het vleesvee en de ruwvoederteelten op uw bedrijf.

We nemen uw gangbaar bedrijf als uitgangspunt en kijken even hoe dit tot stand kwam om vervolgens te komen bij de beslissing om biologisch te gaan boeren. De motivatie hiervoor is heel belangrijk en dit zal een groot aandeel hebben in al dan niet slagen van uw biologische bedrijfsvoering. Binnen de biologische landbouwmethode zijn er tal van varianten mogelijk inzake bedrijfsvoering. Het is ons inziens heel belangrijk dat de bedrijfsvoering nauw aanleunt bij de persoonlijkheid van de bedrijfsleider. Daarom maken we een schets van de biologische bedrijfsvoering die u voor ogen had en houden we daarmee rekening bij de uitwerking van uw toekomstig biologisch landbouwbedrijf, dat op die manier sterke persoonlijke accenten kan dragen die u in staat moeten stellen een aangename bedrijfsuitbating te voeren. Alle deelaspecten van het bedrijf komen aan bod in het deel over de concrete omschakeling : hier wordt een beeld geschetst van waar het naar toe kan en hoe dat deze omschakeling kan verlopen. Hierbij wordt steeds getracht rekening te houden met de verschillende invalshoeken : landbouwkundige implicaties van de biologische landbouwmethode, de wetgeving, het bedrijf en de persoonlijkheid van de bedrijfsvoerder(s).

1 Huidig bedrijf

- Historiek

15 jaar geleden startte u met een gemengd bedrijf : dubbeldoel melkvee en akkerbouw. U evolueerde door quotumverkoop en de bouw van een potstal naar een gespecialiseerd vleesveebedrijf.

- Veestapel

120 Witblauwe dikbil zoogkoeien. Stieren worden verkocht op 300 kg.
Alle vaarsklaveren worden aangehouden en als groeivaars ingezet.

- Huisvesting

De dieren zijn gehuisvest in een potstal met drijfmestopvang vooraan.

- Oppervlakte en percelen

Totale oppervlakte : 75 ha, zandleem
Huiskavel : één blok van 35 ha
8 niet aanpalende percelen van ongeveer 5 ha

- Teeltplan

25 ha maïs monocultuur
50 ha gras

- Rantsoen

In de zomer wordt er naast een beperkte maïsgifte en ad libitum gras maar weinig krachtvoeder gevoerd.

In de winter wordt het onevenwichtige basisrantsoen met veel maïs licht gecorrigeerd met eiwitkern en afmesten gebeurt met All-mash.

Er is een stock van 15 ha maïs.

- Afzet

De afgemeste koeien en de dikbilstieren worden met twee veehandelaars afgezet, u werkt in vertrouwen.

- Arbeidsinvulling

1.25 VAK (de bedrijfsleider en vrouw), aangevuld met loonwerk voor oogst van ruwvoerders.

2 Motivatie voor de omschakeling

Zowel van de markt als van de maatschappelijke omgeving ervaart u steeds minder appreciatie voor uw werk op uw bedrijf en dit weegt zwaar door op uw arbeidsvreugde. Door om te schakelen naar de biologische landbouwmethode wenst u appreciatie te krijgen voor de kwaliteit van uw product en van de wijze waarop u die produceert. Zo hoopt u een eerlijke prijs te krijgen voor een eerlijk product.

Door om te schakelen wilt u ook meer grip krijgen op het gebeuren rond uw bedrijf : zelf inspelen op de markt in plaats van door de markt gediceerd worden. Tevens wilt u met deze stap zelf het initiatief nemen om bepaalde maatschappelijke maatstaven (milieu- en diervriendelijkheid) te bereiken, vooraleer die u van hogerhand via wetgeving worden opgelegd.

U vreest voor de toekomst van de vleesveehouderij in België en door te kiezen voor het gevraagde product meent u in de toekomst de concurrentie van goedkoop buitenlands vlees te vermijden.

Bovendien kent u de biologische teeltmethode als een teeltmethode die veel vakmanschap vraagt. Door deze uitdaging aan te gaan, zoekt u ondernemingsvreugde.

De gangbare vleesveehouderij in België is sterk beïnvloed door de fokkerij van witblauwe runderen. U ervaarde in het verleden reeds dat meer en meer mensen bedenkingen hebben bij de idee dat deze witblauwe dieren bijna nooit zonder keizersnedes kunnen geboren worden. U wil een duurzaam ras zoeken.

3 Beeld van het toekomstige bedrijf

- Veestapel

U wil een gesloten bedrijf en voornamelijk minder keizersnedes, maar u vreest voor de slachtkwaliteit van andere rassen.

- Huisvesting

Liefst geen aanpassing aan de potstal met drijfmestopvang.

- Teeltplan

U wil wel meer grasklaver, maar u wil toch ook sterk vasthouden aan de maïsteelt.

- Bemesting

Voornamelijk drijf- en stalmest.

- Teeltzorg

Mechanische onkruidbestrijding, de teelt van maïs baart u op dat vlak zorgen.

- DS opbrengst

U schat dat deze veel lager zal zijn.

- Voederaankoop

Dit wenst u sterk te beperken, liefst enkel krachtvoedergrondstoffen.

- Gezondheidszorg

Angst voor maag- darmwormen en trommelzucht.

- Arbeid

Liefst gelijk houden en als er meer arbeid is, dan moet het inkomen ook navenant zijn.

- Afzet

Afzet via groothandel, geen detailhandel of thuisverkoop. Liefst vertrouwenskanaal.

- Bedrijfseconomie

Het inkomen moet minstens gelijk blijven, eventuele investeringen meegerekend.

4 Potenties van het bedrijf en de bedrijfsleider

5 Basisprincipes biologische landbouw en biologische vleesveehouderij

5.1 Biologische landbouw

Biologische landbouw is een productiemethode die duurzame oplossingen biedt en deze verder tracht te ontwikkelen voor de landbouw in samenhang met haar omgeving. Er is veel aandacht voor het landbouwkundig ecologische evenwicht.

De opbouw en het behoud van de bodemvruchtbaarheid staan centraal : oordeelkundige organische bemesting, gebruik van groenbemesters en een ruime vruchtwisseling met genoeg stikstof fixerende vlinderbloemigen in het teeltplan liggen aan de basis van een goede bodemvruchtbaarheid. Kunstmest wordt op die manier overbodig en is dan ook niet toegelaten.

Synthetisch-chemische gewasbeschermingsmiddelen zijn eveneens uitgesloten. Ziekten en plagen worden zoveel mogelijk voorkomen door een ruime vruchtwisseling en aangepaste teeltzorgen. Bij het opduiken van ernstige ziekten of plagen kunnen natuurlijke middelen (natuurlijke vijanden uitzetten, pyrethrum, zwavel, ...) worden ingezet.

Onkruidbestrijding gebeurt voornamelijk mechanisch (wiedeg, schoffelmachine, vingerwieder, aanaarder,...) en thermisch (onkruidbrander), waar nodig aangevuld met handwerk.

Bij de biologische veeteelt ligt de nadruk op een aangepaste huisvesting, fokkerij, voeding en verzorging die voor het vee soortspecifiek gedrag toelaten. Tevens is de grondgebondenheid primordiaal. De gezondheidszorg richt zich vooral op preventie, aangevuld met bij voorkeur homeopathische geneesmiddelen.

Het streven naar natuurlijke evenwichten en de kringloop gedachte zijn van groot belang voor de biologische landbouw en vormt de basis voor de duurzaamheid.

5.2 Biologische vleesveehouderij

Bodemvruchtbaarheid

Voor een goede bodemvruchtbaarheid op een vleesveebedrijf zorgt een organische bemesting in combinatie met voldoende klaver (klaveraandeel 30-40 %) in de weide, die de stikstof binden uit de lucht (tot ongeveer 50 kg N per ton DS uit klaver). Op vele bedrijven bestaat de organische bemesting uit vaste stalmest, die de bodemstructuur verbetert.

Voeder

De vleesveehouderij is grondgebonden. Er wordt getracht zowel eiwit als energie op het bedrijf te produceren. Gras-klaver weiden vormen de basis voor het ruwvoer, aangevuld met energierijk ruwvoer bv. granen, snijmais of voederbieten. Deze aanvulling maakt dat de N-verliezen beperkt blijven op het bedrijf. Een verdere aanvulling van het rantsoen gebeurt in beperkte mate met biologisch krachtvoer.

Bij de teelt van hakvruchten dient men het onkruid mechanisch te bestrijden.

Huisvesting

De huisvesting op vleesveebedrijven moet het mogelijk maken voor de runderen om soorteigen gedrag te vertonen, veel vleesveebedrijven kiezen voor een weidegang in de zomer in combinatie met opstalling in de winter in een potstal met stro . Een ligboxenloopstal of

bindstal met ingestrooide ligplaatsen kan evenwel ook. Voldoende licht, lucht en comfort zijn belangrijk.

Fokkerij

In de fokkerij van biologisch vleesvee wordt er veel aandacht besteed aan vruchtbaarheid, vlotte kalvingen, grote groeicapaciteit op basis van ruwvoer, bespierdheid en karkaskwaliteit aangevuld met vleeskwaliteit en voor de moederdieren een grote langleefbaarheid en rustig karakter.

Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is sterk gericht op preventie van ziekten door te zorgen voor een aangename productie-omgeving voor de runderen. Indien er toch ziekten optreden, kan een behandeling volgen met kruiden, homeopathische middelen of gangbare geneesmiddelen die enkel curatief mogen ingezet worden. Zo is het systematisch droogzetten van koeien met een langwerkend antibioticum niet toegelaten.

Mineralenkringlopen

Er wordt gestreefd naar een natuurlijk evenwicht tussen de productiecapaciteit van de grond en de uiteindelijke vleesproductie. De mineralenkringlopen worden voor zover mogelijk gesloten gehouden en de grootste input van mineralen gebeurt langs natuurlijke weg: N-fixatie door vlinderbloemigen. Een oordeelkundige aanwending van organische bemesting gaat de bodemvruchtbaarheid opvoeren met als gevolg dat de bodem de mineralen beter vasthoudt om zo uitspoeling te vermijden. De gesloten kringlopen geven aanleiding tot een efficiënte benutting van de mineralen die is af te lezen van de gunstige mineralenbalansen op een biologisch vleesveebedrijf.

6 Wettelijke aspecten van het bedrijf

De bedrijfszetel is gelegen in agrarisch gebied 70 ha ervan zijn gelegen in een gebied zonder beperkingen en 5 ha liggen in ecologisch waardevol agrarisch gebied met verscherpte bemestingsnormen volgens het mestactieplan. Deze vijf hectares mogen niet gescheurd worden.

Het bedrijf heeft een klasse 1 milieuvergunning voor 400 gespeende runderen, die geldig is tot 2011.

Er is een vergunning voor 1000 m³ drijfmest-en gieropslag en 1000 m³ stalmestopslag en voor de bovengrondse opslag van 2500 liter diesel.

Er is geen installatie voor oppompen van grondwater.

De bedrijfsgebouwen beschikken over een bouwvergunning.

De nutriëntenhalte :

De toegekende nutriëntenhalte is	19260 kg N
	6120 kg P ₂ O ₅

Er zijn geen zware industrieën noch verbrandingsovens in de buurt die eventueel zouden kunnen zorgen voor dioxine of andere residu's in het vlees.

7 Het omschakelingsplan

Het omschakelingsplan zal slaan op de vleesveehouderij zoals u wenste.

Biologisch gaan produceren vraagt het omdraaien van een spreekwoordelijk knopje.

Hier zal aangetoond worden hoe de toekomstige biologische bedrijfsvoering eruit kan zien. Bij het opmaken van dit beeld werd rekening gehouden met de wettelijke, landbouwkundige, bedrijfsmatige en persoonlijke invalshoeken zodat dit uiteindelijk een omschakelingsplan op maat van uw bedrijf zal zijn.

7.1 Omschakelingsperiode

De opbouw van bodemvruchtbaarheid met het oog kwalitatieve ruwvoerders op het eigen bedrijf te produceren.

Centraal in de opbouw van de natuurlijke bodemvruchtbaarheid staat de inbreng van klaver in het grasland om stikstof te fixeren uit de lucht.

Een goede ontwatering is een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van de klaverinzaai. Klaver en andere vlinderbloemigen stellen bovendien specifieke eisen aan de bodem : Een optimale pH ligt boven de 5.5, bij een pH van 4 tot 5.5 kan rode klaver reeds groeien mits Ca niet beperkend is. Een voldoende fosfaat en kali toestand zorgt voor goede concurrentie van klaver met gras. Luzerne vraagt een pH van 6.

De input van organische mest is zeer belangrijk voor de opbouw van het bodemleven. Dit bodemleven zorgt voor de optimale verwerking van de later toegediende mest teneinde deze adequaat ter beschikking te stellen van de plant.

De opbouw van bodemvruchtbaarheid vraagt niet alleen veel zorg, maar ook tijd. De bodem heeft na de omschakeling een aanpassingsperiode nodig en dan zul je wellicht geconfronteerd worden met teelten die later op gang komen en als het ware afkick verschijnselen vertonen na het staken van de kunstmestgift.

Bereidt u hierop voor en stel alles in het werk om de opbouw van de natuurlijk bodemvruchtbaarheid zo snel mogelijk te laten verlopen.

De opbouw van de bodemvruchtbaarheid is noodzakelijk om op uw grond eigen ruwvoer te produceren. Met de bodemvruchtbaarheid is de kous echter niet af.

De ruwvoerproductie vraagt specifieke teeltzorg zoals mechanische onkruidbestrijding, waarover later meer, maar vraagt zeker een oordeelkundige oogst. Grasklaver is in dat opzicht een moeilijkere teelt dan b.v. maïs.

Goede grasklaver vraagt een strikt maai- en weidebeheer dat erop gericht is om minstens een deel jong eiwit- en VEM rijke grasklaver te maaien of te laten grazen.

Het uiteindelijk welslagen van een biologisch vleesveebedrijf wordt sterk bepaald door de productie van eigen hoog kwalitatieve ruwvoerders, waar er steeds moet gewaakt worden over de energie- en eiwitgehalten van de voedermiddelen en over de verhouding tussen VEM en eiwit in de voedermiddelen teneinde een evenwicht en hoog kwalitatief rantsoen aan dieren aan te bieden.

Bij de minste verwaarlozing van de ruw voederwinning zal de vleesproductiecapaciteit van de bodem per ha sterk dalen. Hierbij dient opgemerkt dat de vleesproductiecapaciteit van de bodem per ha ook sterk afhangt van de bodemsoort en de vruchtbaarheid van deze bodem. Uw gronden zijn van nature relatief vruchtbaar, het komt erop aan om deze vruchtbare gronden zo uit te baten inzake ruw voederwinning dat er veel en hoog kwalitatief ruwvoer al komt.

Op uw vleesveebedrijf is het mogelijk om een gedeelte minderwaardig voer in te passen door het aan de zoogkoeien te voeren in de winter, er moet echter steeds gezorgd worden voor een evenwichtige voeding met het oog op een gezonde veestapel.

Vanuit een evenwichtig teeltplan een evenwichtig rantsoen halen is de grote uitdaging voor een biologische vleesveehouder. Er moet bovendien nog gekeken worden of het genetisch potentieel van de dieren om vlees te produceren overeenstemt met het genetisch potentieel om het geproduceerde (ruw)voeder te verwerken. Bovendien dringt een verandering van veeras zich op om wille van de vele keizersnedes bij uw huidige witblauwe dieren. Selectie is een werk van lange adem en er kan zo maar traag bijgestuurd worden.

Zoals daarstraks sprake was van te verwachten afkickverschijnselen bij het land, kunt u ook bij het vee afkickverschijnselen vaststellen. Vaak stralen deze afkickverschijnselen af op de boer en dit kan twijfels opleveren in het omschakelingsproces. Doelgericht op zoek gaan naar evenwichten op het bedrijf, vooruitziend en strategisch handelen, samen met moed en de overtuiging dat het haalbaar is, kunnen een goede ondernemer in zulke moeilijke periodes overeind houden. Durf hierbij personen te raadplegen die deze bedrijfsontwikkeling kunnen kaderen en u constant feedback kunnen geven over de gang van zaken.

7.2 Veestapel

De huidige veestapel, is zeer sterk gericht op be vleesdheid. Eerder kleine koeien met een gekanteld bekken leveren dieren die een hoog slachtpercentage hebben, maar waarbij het karkasgewicht toch licht tegenvalt.

Deze witblauwe zoogkoeien kalven voor 95 % met keizersnede.

De wetgeving stelt dat na drie jaar minstens 30 % natuurlijke geboorten moeten bereikt worden en na vijf jaar moet dit minstens 80% zijn.

Bovendien moet er tijdens de afmestfase zeer intensief gevoederd worden met krachtvoer om tot een behoorlijke groei te komen.

Keizersnedes dienen vermeden te worden en bovendien is het wenselijk op een gesloten bedrijf dat de afmestfase kostenintensief is. Dus is er nood aan dieren die ook goed groeien op een rantsoen met vrij veel ruwvoer.

Rekening houdend met uw wens om een zo hoog mogelijk slachttrendement te behouden en bovendien te streven naar vrij hoge slachtgewichten, lijkt het mij aangewezen om Blonde d'Aquitaine dieren te houden. Bovendien is uw huisvesting met ingestrooide boxen een vlotte mogelijkheid om de dieren af te zonderen tijdens het kalven zodat ze toch nog de kudde zien, aangepast aan dit ras met een sterke kudde-geest.

Limousins hebben vaak een iets lager slachtpercentage en bovendien zijn de karkasgewichten aanmerkelijk lichter. Ze zijn evenwel veel rustieker en hebben minder nood aan een goede stal. Vermits u beschikt over een goede huisvesting is dit geen argument.

Charolais dieren hebben vaak nog te fel af te rekenen met geboorteproblemen en zijn derhalve niet uitermate geschikt voor uw biologische bedrijfsvoering. Bovendien klagen sommige vleeshandelaren van de vrij groffe draad van het vlees.

Om met uw Blondes te komen tot een aannemelijk slachtpercentage en toch zo min mogelijk geboorteproblemen te krijgen, is een vorm van lijnenteelt aangewezen :

'Type d'élévage'-dieren zijn aangewezen voor de zoogkoeienlijn. Een vrij rechte bouw met grote skeletten en geen hellend kruis geven ideale zoogkoeien (liefst fokken op moedereigenschappen) en deze dieren kunnen na de opbouw van de kudde gekruisd worden met een 'Type viandeuse'-stier, die licht dikbil mag zijn. De nakomelingen worden dan wel verkocht als slachtdier.

De zoogkoeien worden verder gekweekt door een 'Type d'élévage'-koe te dekken met een 'Type d'élévage'-stier. De enkele extra bevruchte dieren kunnen worden verder gekweekt door enkele 'Type viandeuse'-koeien te dekken met een 'Type viandeuse'-stier om zo steeds nieuwe 'Type viandeuse'-stieren te kweken. Vaak worden deze dieren aangekocht.

Op de volgende bladzijde wordt er een ingroei-model voor Blonde d'Aquitaine weergegeven : waarbij er juist voor de opstart best nog jonge Blonde d'Aquitaine dieren gekocht worden om dan verder nog een maal een groep jonge Blonde d'Aquitaine dieren te kopen en verder langzaam in te groeien naar een Blonde d'Aquitaine veestapel.

Het ingroeimodel geeft schematisch weer hoe met de aankoop van runderen van een veeras de veestapel op termijn kan evolueren.

BIO-vleesvee		Ingroei model										Blonde d'Aquitaine					
VEERAS		WITBLAUWE						BLONDE D'AQUITAINE						TOT	%	%	
VEESOORT		ST	ZK	VR	M	VR	M	ST	ZK	VR	M	VR	M	WB	Keizer-	ZK	sne
				1	1	-1	-1			1	1	-1	-1				
	jan 2001	3	120	60	2	60	0	0	0	0	0	0	0	245	100	95	
	aanvoer	2	25	30	0	60	60	0	0	0	0	0	0	177			
	afvoer	0	0	-25	-2	-30	0	0	0	0	0	0	0	-57			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	0	0	30	1	30	1	62			
	verkoop	-3	-70	-35	0	-30	-30	0	0	0	0	0	0	-168			
	2002	2	75	30	0	60	30	0	0	30	1	30	1	259	100	95	
	aanvoer	0	30	60	30	34	34	1	30	30	1	0	0	250			
	afvoer	0	0	-30	0	-60	-30	0	0	-30	-1	-30	-1	-182			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	10			
	verkoop	0	-60	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-60			
	2003	2	45	60	30	34	34	1	30	30	1	10	0	277	60	59	
	aanvoer	0	10	34	34	22	22	1	30	10	0	15	15	193			
	afvoer	0	0	0	0	-34	-34	0	0	-30	-1	-10	0	-109			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	verkoop	-1	-30	-60	-30	0	0	0	0	0	0	0	0	-121			
	2004	1	25	34	34	22	22	2	60	10	0	15	15	240	29	31,5	
	aanvoer	0	0	22	22	12	12	0	10	15	15	30	30	168			
	afvoer	0	0	0	0	-22	-22	0	0	-10	0	-15	-15	-84			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			
	verkoop	-1	-19	-34	-34	0	0	-1	0	0	0	0	0	-89			
	2005	0	6	22	22	12	12	2	70	15	15	30	30	236	7,9	12,1	
	aanvoer	0	0	12	12	3	3	0	10	30	30	35	35	170			
	afvoer	0	0	0	0	-12	-12	0	0	-10	0	-30	-30	-84			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			
	verkoop	0	-6	-22	-22	0	0	-1	-5	-5	-15	0	0	-76			
	2006	0	0	12	12	3	3	2	75	30	30	35	35	237	0	5	
	aanvoer	0	0	3	3	0	0	0	15	35	35	38	38	166			
	afvoer	0	0	0	0	-3	-3	0	0	-15	0	-35	-35	-91			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			
	verkoop	0	0	-12	-12	0	0	-1	-15	-15	-30	0	0	-85			
	2007	0	0	3	3	0	0	2	75	35	35	38	38	228	0	5	
	aanvoer	0	0	0	0	0	0	0	15	38	38	38	38	165			
	afvoer	0	0	0	0	0	0	0	0	-15	0	-38	-38	-90			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			
	verkoop	0	0	-3	-3	0	0	-1	-15	-20	-35	0	0	-77			
	2008	0	0	0	0	0	0	2	75	38	38	38	38	227	0	5	
	aanvoer	0	0	0	0	0	0	0	15	38	38	38	38	165			
	afvoer	0	0	0	0	0	0	0	0	-15	0	-38	-38	-90			
	aankoop	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			
	verkoop	0	0	0	0	0	0	-1	-15	-23	-38	0	0	-76			
	2009	0	0	0	0	0	0	2	75	38	38	38	38	227	0	5	

Legende:

% WB ZK:

% Witblauwe zoogkoeien

% Keizersnede:

% Keizersnede, uitgaand van

95% bij Witblauwe en 5% bij Blonde koeien

ST:

Stier

ZK:

Zoogkoe

VR 1:

Vrouwelijk jongvee meer dan 1 jaar

M 1:

Mannelijk jongvee meer dan 1 jaar

VR -1:

Vrouwelijk jongvee minder dan 1 jaar

M -1:

Mannelijk jongvee minder dan 1 jaar

Aanvoer:	Aanvoer in een bepaalde leeftijdscategorie door veroudering van eigen veestapel.
Afvoer:	Afvoer vanuit een bepaalde leeftijdscategorie door veroudering van eigen veestapel.
Aankoop:	Aanvoer in een bepaalde leeftijdscategorie door effectieve aankoop van buiten het bedrijf.
Verkoop:	Afvoer vanuit een bepaalde leeftijdscategorie door effectieve verkoop.

Voor elk jaar wordt er een weergave gedaan van de veestapel per leeftijdscategorie. In het jaar van omschakeling verkoopt u best zo veel mogelijk dieren jong of mager die tijdens de omschakelingsperiode zouden afgemest worden : ze zouden te veel kosten en geen meerwaarde opbrengen. Zo krijg je in het eerste jaar een sterke afbouw van het oudste van de eigen veestapel.

Na een jaar omschakelen koopt u best nog een kleine groep Blonde d'Aquitaine dieren, deze mogen gangbaar zijn indien ze niet meer dan 10 % van de veestapel uitmaken.

Met als uiteindelijke veestapel van :

75 zoogkoeien:	60	GVE
75 jongvee -1 j:	30	GVE
71 jongvee 1-2 J:	42.6	GVE
16 jongvee +2 j:	12.8	GVE

	145.4	GVE op 75 ha
	1.94	GVE/ ha

Deze veestapel resulteert in een veebezetting van 2 GVE per ha. Dit is toegestaan binnen de Europese en Belgische Wetgeving betreffende de biologische dierlijke productie (2 GVE / ha).

In de eerste jaren van de omschakeling moeten de grootvee-eenheden zorgvuldig berekend worden. Gezien de geleidelijke afbouw van de veestapel kan er tijdelijk een hogere bezettingsgraad zijn. In dat geval moet er gezocht worden naar biologisch land om de extra mest op af te zetten. Op vlak van voeding zal de grote voorraad aan snijmaïs de hoge voederbehoefte tijdelijk kunnen opvangen.

De voorgestelde veestapel zorgt voor een nutriëntenproductie berekend volgens de forfaitaire methode van het Mestactieplan :

13063 kg N met als referentie nutriëntenhalte 19260 kg N
 4899 kg P₂O₅ met als referentie nutriëntenhalte 6120 kg P₂O₅

Dit levert geen probleem binnen uw huidig toegekende nutriëntenhalte.

Gezien de afbouw van de veestapel is er geen probleem met de nutriëntenhalte, in de eerste jaren is er een kleine stijging van het aantal dieren, maar dit gebeurt voornamelijk door meer jonge dieren te houden en veel minder oude dieren zodat dit geen problemen zal opleveren.

Bij eventueel tekort aan vervangingsvee is er steeds de wettelijke mogelijkheid om 10 % niet biologische dieren in de veestapel binnen te brengen.

7.3 Huisvesting

De runderen worden momenteel gehuisvest in een ingestrooide potstal met drijfmestopvang, deze leent zich tot de biologische teeltmethode.

Er is plaats voor 180 grote dieren en 120 bijhorende jonge dieren, terwijl er straks nog maar 160 grote dieren en 80 bijhorende jonge dieren gehouden zullen worden. Dit maakt dat er eerder een plaatsoverschot te verwachten is.

De oppervlakte-normen zijn in de wetgeving terug te vinden.

7.4 Teeltplan

De runderen vragen :

55 ha grasklaver of grasklaverkuil
 10 ha maïs
 10 ha graan of graansilage (GPS)

Het huidige teeltplan bevat veel maïs in monocultuur of in korte vruchtwisseling. Dit is landbouwkundig niet interessant omdat deze uitbating een zware belasting betekent voor de bodemvruchtbaarheid.

Om de bodemvruchtbaarheid op uw bedrijf zonder kunstmest op peil te houden, is er nood aan stikstoffixerende teelten, die mee opgenomen worden in de teeltrotatie. We gaan uit van een areaal vlot ploegbaar land van 40 ha terwijl de 35 ha blijvende grasklaverweide zullen zijn, die eventueel deels gemaaid kunnen worden.

Het ploegbaar land (8 percelen van ongeveer 5 ha) is geschikt voor de volgende teeltrotatie :

maïs
 graan
 grasklaver
 grasklaver

De blijvende weide wordt gemiddeld om de tien jaar vernieuwd met een tussenteelt zomergraan en onderzaai van de blijvende weide.

7.5 Vruchtwisseling

Vruchtwisseling vanaf de omschakeling, over 4 jaar

Percelen A, B, C, D, E, F, G en H: 40 ha ploegbaar land en 35 ha blijvende weide

	Blijvende weide	Perceel A + B	Perceel C + D	Perceel E + F	Perceel G + H
Oppervl	30+5 ha	10 ha	10 ha	10 ha	10 ha
2001	31.25 ha grasklaver 3,75 ha graan	Maïs	Graan	Grasklaver	Grasklaver
2002	Idem	Graan	Grasklaver	Grasklaver	Maïs

2003	Idem	Grasklaver	Grasklaver	Maïs	Graan
2004	Idem	Grasklaver	Maïs	Graan	Grasklaver
2005	Idem	Maïs	Graan	Grasklaver	Grasklaver
2006	Idem	Graan	Grasklaver	Grasklaver	Maïs
2007	Idem	Grasklaver	Grasklaver	Maïs	Graan
2008	Idem	Grasklaver	Maïs	Graan	Grasklaver
2009	Idem	Maïs	Graan	Grasklaver	Grasklaver
2010	Idem	Graan	Grasklaver	Grasklaver	Maïs

De rotatie :

Maïs
Graan (onderzaai Grasklaver)
Grasklaver
Grasklaver

Er kan ook gekozen worden voor luzerne of rode klaver in de teeltrotatie in plaats van de grasklaver. Deze teelten fixeren zeer veel stikstof.

De overgang van maïs naar grasklaver, rode klaver of luzerne is best te maken met de tussenteelt graan. Deze teelt wordt na de maïs ingezaaid en reeds in juli geoogst zodat de inzaai van grasklaver vlot kan. De inzaai kan reeds onder dekvrucht gebeuren tijdens de graanteelt.

Grasklaver, rode klaver of luzerne zorgen in het teeltplan van de opbouw van de bodemvruchtbaarheid, terwijl de maïs zorgt voor een hoge DS productie met een rijke energie-inhoud.

De keuze voor luzerne of rode klaver maakt dat de gemiddelde gefixeerde stikstof per ha stijgt. Zo komt er meer stikstof op het bedrijf.

Rode klaver is een teelt die met een lagere pH en een slechtere waterhuishouding ook kan groeien, terwijl luzerne goed doorlaatbare, ontwaterde en vruchtbare grond vraagt met een hoge pH. Het graan maakt, zoals gezegd, de overgang van maïs naar vlinderbloemigen vlot mogelijk.

De blijvende grasklaver kan indien nodig vernieuwd (b.v. 1/8) worden met een tussenteelt zomergraan teneinde in het voorjaar grasklaver te kunnen onderzaaien in het graan zonder veel last te hebben van onkruid. De groei van het graan, aangevuld met de onder gezaaide grasklaver leveren in een grasklaver vernieuwingsjaar toch nog voldoende droge stof op. De niet scheurbare percelen mogen niet op deze manier vervangen worden.

7.6 Specifieke teeltzorgen

MAIS

Rassen

Bij de rassenkeuze moet vooral gelet op jeugdgroei en horizontale bladstand met oog op efficiënte onkruidbestrijding. Kolfaandeel, vroegrijpheid en andere karakteristieken zijn afhankelijk van de wens van de teler. Indien beschikbaar moet er biologisch zaaizaad gebruikt worden, dit is echter niet van alle rassen op de markt.

Tot 2003 kan er van de rassen waar er geen biologisch zaad van op de markt is gangbaar, maar niet-ontsmet zaaizaad gebruikt worden.

Bodem

Maïs stelt geen hoge eisen aan de bodem : een goede ontwatering in het voorjaar, een goede vochtlevering in de zomer en diep bewortelbaar.

Bemesting

Er wordt bemest naar 170 kg N vanuit drijfmest. Bij een bemesting met deze dierlijke mest wordt ook aan voldoende P en K aangebracht. Maïs is zeer gevoelig voor Mg gebrek : bodemanalyse kan uitsluitsel geven of bijbemesting met b.v. kieseriet nodig is. De nalevering van stikstof uit de omgeploegde zode zorgt voor een voldoende stikstofvoorziening.

Zaaien

Vanaf eind april kan gezaaid worden, eens de bodemtemperatuur 8 à 10° C bereikt heeft. Om een vlotte jeugdgroei te krijgen (belangrijk voor het onkruidonderdrukkend vermogen van de teelt), wordt er vaak later (begin mei) gezaaid. Snijmaïs wordt aan 110.000 tot 125.000 zaden per ha gezaaid, MKS / CCM / korrelmaïs aan 90.000 tot 95.000 zaden.

Met het oog op de mechanische onkruidbestrijding wordt 5-6 cm diep gezaaid, indien er gevreesd wordt voor vogelvraat, kan overwogen worden om nog enkele centimeter dieper te zaaien.

Onkruidbestrijding

Vals zaaibed met wiedege

Na de zaai: vooropkomst wiedege, tijdens de periode van opkomst: geen bewerkingen!

Bij 5-10 cm: wiedege

Bij 10-15 cm: schoffelen en licht aanaarden (of vingereggen)

Bij 15-20 cm: schoffelen en licht aanaarden (of vingereggen)

Voordat de maïs het veld dichtgroeit: schoffelen en aanaarden

Indien de bewerkingen steeds in goede omstandigheden kunnen gebeuren, varieert het handmatig schoffelen tussen 0 tot 30 h per ha. Schraal weer is ideaal voor mechanische onkruidbestrijding, treuzel echter niet indien de ideale periodes op zich laten wachten. Indien de grond berijdbaar is, is het beter in iets minder gunstige omstandigheden het onkruid te bestrijden, dan te wachten. Richt u steeds in de eerste plaats op de onkruidgroei om het onkruid de baas te blijven. De vrij dichte zaai laat toe dat u een maïsplantje verliest bij de bewerking.

Gewasbescherming

Door een ruime vruchtwisseling en door pas te zaaien als de bodemtemperatuur voldoende hoog is (> 10° C) kunnen ziekten en plagen in sterke mate vermeden worden.

Oogst en opbrengst

Bij maïs kan ca. 14 tot DS (als snijmaïs) verwacht worden, 8 ton korrelmaïs (geschoond) of 8 ton DS aan CCM.

WINTERGRANEN : tarwe, triticale, gerst

Rassen

Bij de rassenkeuze moet vooral gelet op de roestgevoeligheid en de legergevoeligheid. Indien beschikbaar moet er biologisch zaaizaad gebruikt worden, dit is echter niet van alle rassen op

de markt. Tot 2003 kan er van de rassen waar er geen biologisch zaad van op de markt is gangbaar, maar niet-ontsmet zaaizaad gebruikt worden.

Bemesting

De rest van de bemesting en verterende zode na de maïsteelt zal voldoende nutriënten geven voor de granen. Een lichte drijfmestgift zodra de bodem het toelaat in het voorjaar, zal de groei op gang brengen en de uitstoeling bevorderen.

Zaai

Een relatief late zaai begin december van wintergraan geniet de voorkeur omdat op die manier de herfstkiemende onkruiden vermeden worden. Door de iets latere zaai vermijdt u ook de migratie van parasieten (o.a. bladluizen) op de suikerbieten en de maïs die na de oogst hiervan een nieuwe voedingsbron zoeken. Om verliezen door wiedeggen te compenseren en omdat de uitstoeling kan tegenvallen (bij een koud en nat voorjaar is er weinig mineralisatie en kan er te weinig N aanwezig zijn om de uitstoeling vlot te laten gebeuren) kan best iets meer zaad gebruiken: 175 à 200 kg /ha bij tarwe; 150 kg/ha gerst en 140 kg triticale. Advies van zaadfirma's gaat uit van het hectolitergewicht : doe er 15 % bij voor een biologische teelt.

Onkruidbestrijding

In het voorjaar is het aangewezen om met de wiedeg het alsnog kiemende onkruid te bestrijden. Op slempgevoelige grond kan het eventueel nodig zijn de grondkorst na de winter te breken met een schoffel.

Gewasbescherming

Door de mindere uitstoeling heeft biologisch graan veelal een ijlere stand dan gangbaar. Hierdoor is de ziektedruk (van schimmelziekten) ook lager, indien ze toch voorkomen, dan is curatief optreden niet mogelijk. Rassenkeuze zal hier een belangrijk middel zijn op de opbrengstderving door ziekte te beperken.

Oogst en opbrengst

De opbrengst kan sterk variëren : tussen 4500 en 7500 kg. Gemiddeld kan men 5000 à 6000 kg verwachten als men oogst als droog graan of uitgedrukt in kg droge stof als men oogst als deegrijp graan en dit inkuilt als vochtig graan (75 % DS).

Gehele plant silage (GPS) wordt ook geoogst in het deegrijpe stadium : de korrel is deegrijp, de bladeren zijn verdord en de stengel begint te vergelen, de knopen zijn evenwel nog groen. In dit stadium heeft de GPS een droge stofgehalte van ongeveer 35 %. Let echter op met de snelle afrijping : bij goed weer zijn er maar een drietal dagen optimaal om te oogsten, bij slechter weer loopt dit op tot een week. Dit is een groot verschil met de gekende maïsteelt waar men ongeveer drie weken tijd heeft om optimaal te oogsten. De verwachte opbrengst is ongeveer 9500 kg DS per ha.

Nazorg voor de bodem

De grasklaver kan gezaaid worden in het graan, vlak voor het sluiten van het gewas. Bij het inwerken van enkel de graanstoppel kunt u best een lichte drijfmestgift uitvoeren om een evenwichtige vertering van de C-rijke stoppel te bevorderen.

ZOMERGRAAN : gerst

Rassen

Bij de rassenkeuze moet vooral gelet op de roestgevoeligheid en de legergevoeligheid. Indien beschikbaar moet er biologisch zaaizaad gebruikt worden, dit is echter niet van alle rassen op de markt. Tot 2003 kan er van de rassen waar er geen biologisch zaad van op de markt is gangbaar, maar niet-ontsmet zaaizaad gebruikt worden.

Bemesting

De rest van de bemesting en verterende zode na de maïsteelt zal voldoende nutriënten geven voor de granen. Een lichte drijfmestgift voor het zaaien, zal de groei op gang brengen en de uitstoeling bevorderen.

Zaai

Een relatief late zaai eind maart tot eind april geniet de voorkeur omdat op die manier de kiemende onkruiden weinig kans krijgen gezien de explosieve jeugdgroei van zomergraan. Om verliezen door wiedeggen te compenseren kan best iets meer zaad gebruiken : b.v. 160 kg/ha gerst. Advies van zaadfirma's gaat uit van het hectolitergewicht: doe er 15% bij voor een biologische teelt.

Onkruidbestrijding

Een vals zaaibed levert een verminderde onkruiddruk tijdens de groei. In het voorjaar is het aangezien om met de wiedeg het alsnog kiemende onkruid te bestrijden.

Gewasbescherming

Door de mindere uitstoeling heeft biologisch graan veelal een ijlere stand dan gangbaar. Hierdoor is de ziektedruk (van schimmelziekten) ook lager, indien ze toch voor komen, dan is curatief optreden niet mogelijk. Rassenkeuze zal hier een belangrijk middel zijn om de opbrengstderving door ziekte te beperken.

Oogst en opbrengst

De opbrengst kan sterk variëren : tussen 4000 en 7000 kg. Gemiddeld kan men 5000 kg verwachten als men oogst als droog graan of uitgedrukt in kg droge stof als men oogst als deegrijpe granen dit inkuilt als CCM. Gehele plant silage (GPS) wordt ook geoogst in het deegrijpe stadium : de korrel is deegrijp, de bladeren zijn verdord en de stengel begint te vergelen, de knopen zijn evenwel nog groen.

In dit stadium heeft de GPS een droge stofgehalte van ongeveer 37 %. Let echter op het de snelle afrijping : bij goed weer zijn er maar een drietal dagen optimaal om te oogsten, bij slechter weer loopt dit op tot een week. Dit is een groot verschil met de gekende maïsteelt waar men ongeveer drie weken tijd heeft om optimaal te oogsten. De verwachte opbrengst is ongeveer 8500 kg DS per ha.

Nazorg voor de bodem

De grasklaver kan reeds gezaaid worden in het graan, bij het wiedeggen of vlak voor het sluiten van het gewas. Er werden reeds goede resultaten gehaald met een gelijktijdige inzaai van zomergerst en grasklaver, zeker op late, kille bodems. Bij het inwerken van de graanstoppel zonder onderzaai is het aangewezen een lichte drijfmestgift uit te voeren om een evenwichtige vertering van de C-rijke stoppel te bevorderen.

GRASKLAVER

Soorten en rassen

Bij inzaai van blijvende weide (Engels raaigras en witte klaver) kan men overwegen om toch rode klaver en tot eventueel 15 % Italiaans raaigras in te zaaien die uiteindelijk zullen verdwijnen, maar in de beginfase zorgen voor een hoge opbrengst. Veldbeemd bij inzaaien in het mengsel verhoogt de standvastigheid en timotee verhoogt de smakelijkheid.

Bij de aanleg van tweejarige kunstweides (Italiaans raaigras en rode klaver) kan men overwegen om zeker op de kopakker toch ook Engels raaigras en witte klaver mee in te zaaien. De berijding op de kopakker zorgt anders al vlug voor het verdwijnen van Italiaans raaigras en rode klaver. Bij het Louis Bolk Instituut (Onderzoeksinstituut in Nederland) gaan er meer en meer stemmen op om ook in maaiweide te opteren voor een vroeg Engels raaigrasstype (in plaats van Italiaans raaigras) in combinatie met witte en rode klaver om de voederwaarde te verhogen. Een alternatieve oplossing zit hem in de inzaai van rode klaver met timotee.

Inzaaien of doorzaaien

De inzaai van grasklaver kan op verschillende manieren gebeuren.

Bij te ploegen land is een totale vernieuwing met inzaai van gras en klaver de meest aangewezen optie. Dit gebeurt bij voorkeur in augustus of september om de onkruiddruk te verminderen.

Men heeft dan weinig last van onkruid en een gemaaide najaarsnede laat toe aan de zode om zich stevig te maken om zo in het volgende voorjaar minder last te hebben van eventuele vertrapping door het vee. Om het onkruid weinig kans te geven dient er steeds genoeg gras- en klaverzaad gebruikt te worden b.v. 30 kg graszaad en 4 tot 6 kg klaverzaad.

Indien u zo zuinig mogelijk wil omspringen met mineralen gaat de voorkeur uit naar het voorjaar. Bij inzaai in het voorjaar kan men inzaai onder dekvrucht (zomergraan) overwegen om de onkruiddruk te verminderen. Vlug maaien van de eerste snede is dan ook aangewezen of anders kan men de graanteelt met onderzaai grasklaver volledig tot zijn recht laten komen als GPS.

Bij niet te ploegen land kan men doorzaaien of een inzaai na behandeling met een zodefrees overwegen. Dit doet men bij voorkeur na de eerste snede.

Bij drijfmestinjectie is het steeds mogelijk om met de drijfmestinjectie klaverzaad op het perceel te verspreiden door het mee te verdelen in de drijfmestton. Voorgaande lukt best op zeer zware gronden in het voorjaar. Een andere heel eenvoudige manier is breedwerpig doorzaaien van klaver (vaak vermengd met zand gezien de kleine hoeveelheid zaad van de klaver) nadat de zode lichte beschadigd werd met een weide-eg of een wiedeg. U doet dit ook best na de eerste snede en u houdt het gewas best kort omdat klaver een lichtkiemer is.

Bodem en bemesting

Voor de stikstofbemesting kan de klaver gedeeltelijk zorgen, naast de aanvoer vanuit de dierlijke mest. De rest van de bodemvruchtbaarheid moet dan evenwel goed op peil zijn, zo moet de pH > 5.5 zijn en er moet voldoende fosfaat en kali beschikbaar zijn voor de teelt. Voor een maaiweide volstaan twee drijfmestgiften van 20 en 15 ton runderdrijfmest om samen met de klaver in de behoefte aan stikstof te voorzien, de fosforbehoefte wordt ongeveer gedekt en om de vrij zware afvoer van kalium op te vangen, hebben veel gronden nood aan een lichte kaliumbemesting (b.v. kainiet volgens grondanalyse en na overleg met uw controleorganisatie).

Onkruidbestrijding

Nazomerzaai of onderzaai in graan beperken de onkruiddruk, met maaien kan het toch gekiemde onkruid vlot aangepakt worden.

Uitbating en oogst

De uitbating van grasklaver is te vergelijken met deze van grasland.

Met dit verschil dat de groei van gras en klaver niet parallel lopen, in het voorjaar zal er een relatief laag klaver aandeel zijn in de snede omdat klaver een hogere temperatuur en meer licht nodig heeft voor de groei dan gras.

Tijdens de zomer zal het aandeel klaver kunnen toenemen als de omstandigheden dit toelaten : niet teveel N beschikbaar in de bodem. Na een zeer ruime voorjaarsbemesting van het grasland met drijfmest kan klaver het zelfs volledig laten afweten. Indien de omstandigheden gunstig zijn, zal de klaver in de zomer een goede opbrengst opleveren, temeer daar de diepe beworteling van klaver maakt dat de zode de droogte beter trotseert.

In een jong stadium maaien, zonder de groeipunten van het gras te beschadigen met een korte daaropvolgende veldperiode staat garant voor een vlotte hergroei. De jonge snede is VEM-en eiwitrijk. Een korte veldperiode beperkt de veldverliezen. Zo bekomen we een goede kuil. Natuurlijk is het weer een sterk bepalende factor voor de uiteindelijke kuilkwaliteit. U als boer echter enkel door het weer laten leiden voor uw maaibeheer lijkt mij geen goede oplossing. Is het weer uw inziens te slecht om te maaien en u wacht daarom, dan zorgt dit voor een zware snede die inboet op eiwit- en VEM-gehalte. U bekomt dus veel uitgangsmateriaal van matig tot lage kwaliteit. Goed weer bij de oogst kan deze kwaliteit niet goedmaken. De zware snede zorgt voor een slechte hergroei. Indien u echter bij relatief slecht weer toch maait en de veldperiode zo kort mogelijk houdt, dan hebt u een kwaliteitsvol uitgangsmateriaal. Door de slechte weersomstandigheden krijgt u uiteindelijk nog een redelijke kwaliteit. Bovendien zal de hergroei zeer vlot gebeuren en is het perceel optimaal om bij de volgende snede, met beter weer, een kwaliteitsvolle kuil te maken. Gezien het vlugge kwaliteitsverlies van gras in het voorjaar bij een lange groei, lijkt het mij aangewezen zeker in het voorjaar relatief korte snedes te maaien. Vermits klaver veel makkelijker zijn voederwaarde behoudt, kunt u in de zomer en het najaar best wachten op goed weer zonder veel risico van kwaliteitsverlies om wille van de lange groeiperiode van klaver.

Voor het weidebeheer gaat de voorkeur naar het omweidingssysteem dat een optimaal rendement van grasklaver toelaat.

Het klaveraandeel sturen kan : bij een te groot klaveraandeel, kan een lange stoppel het gras bevoordelen, bij een klein klaveraandeel kan een korte stoppel de klaver bevoordelen.

Met een goede uitbating kunnen opbrengsten van 85 tot 95 % van een gangbare grasopbrengst gehaald worden, het kleine verlies ziet in de latere start van de klavergroei in het voorjaar.

Luzerne en de rode klaver als monocultuur

Een relatief vroege zaai na het vorige maïsjaar : vanaf eind maart.

Men kan een inzaai onder dekvrucht (graan) overwegen om de onkruiddruk te verminderen, er dient wel vrij vlug gemaaid te worden.

De beste resultaten worden gehaald bij inzaaien voor half augustus in de graanstoppel.

Best geënt zaad gebruiken (*Rhizobium meliloti*) en prillen met kalk.

Met graszaaimachine op 1-2 cm diep aan 25-35 kg/ha.

Omdat luzerne na opkomst eerst zijn wortelgestel zal ontwikkelen en dan pas doorgroeien, kan de onkruiddruk groot worden. Als oplossing kan Alexandrijnse klaver of rogge mee gezaaid worden : na de eerste snede zal enkel nog luzerne aanwezig zijn. Wilt u luzerne alleen zaaien, dan zult u vlak voor de doorgroei het perceel moeten maaien (zonder de luzerne veel te beschadigen) zodat de aanwezige onkruiden niet kunnen bloeien en zaaien, het maaisel blijft op het perceel. Eens de doorgroei begonnen is het onkruidrukkend vermogen bij voldoende dichte stand zeer groot.

De oogst van luzerne gebeurt best bij het begin van de bloei wanneer de jonge spruiten onderaan reeds zichtbaar zijn. Bij voorkeur onder droge omstandigheden, 3-5 snedes per jaar, niet te laat maaien. De reserveopbouw (opslag van nutriënten in de wortelpen) is belangrijk om de winter in te gaan : daarom moet voor de plant in winterrust gaat (half - eind september) een periode gerespecteerd worden waarin men niet maait. Eens de winterrust ingetreden kan men eventueel nog eens maaien wat een kwalitatief mindere snede zal geven.

Streef een stoppellengete van 7-10 cm na en ga zwadmaaien en rollenknouzen, daarna éénmaal keren met weinig toeren en vervolgens voorzichtig zonder veel zand harken. Streef hierbij naar 40 % DS. Bij de oogst en de bemesting (kan met zodebemester) moet u zeer zorgzaam omspringen met de structuur van de bodem.

Om de conservering te bevorderen kan melasse toegevoegd worden. Een andere optie is het toevoegen van geplette bio-granen.

Op percelen die moeilijkheden hebben met de waterhuishouding (eerder matige ontwatering in de winterperiode) gaat luzerne niet zo goed stand houden. Een mogelijk alternatief voor luzerne kan dan rode klaver in monocultuur zijn. Rode klaver stelt in het algemeen iets minder eisen aan bodemvruchtbaarheid, zo gedijt deze ook beter bij een lagere pH. Rode klaver is een teelt van de koele, vochtige klimaat. Rode klaver groeit in België op alle gronden die niet te zuur, te zwaar of te droogte gevoelig is. Een teeltrotatie van 6 jaar is gewenst om het gevaar voor klaverkanker te beperken. Indien klaver de plaats inneemt van luzerne in de voorgestelde teelt rotatie, werkt men bij voorkeur met vroeg Engels raaigras en witte klaver in de eenjarige Grasklaver weide.

Een relatief vroege zaai van rode klaver na het vorige maaisjaar : vanaf eind maart.

Men kan een inzaai onder dekvrucht (graan) overwegen om de onkruiddruk te verminderen, er dient wel vrij vlug gemaaid te worden.

De beste resultaten worden gehaald bij inzaaien voor september in de graan stoppel.

Met graszaaimachine op 1-2 cm diep aan 10-15 kg / ha bijdiploïde rassen. Indien men tetraploïde rassen gebruikt, moet men 50 % meer zaad gebruiken.

De eerste oogst van rode klaver gebeurt best bij het begin van de bloei.

Bij voorkeur onder droge omstandigheden. 3-4 snedes per jaar, niet te laat maaien.

Een analoge behandeling als luzerne in monocultuur in aangewezen.

De noodzaak voor conserveringsmiddelen is vaak groter dan bij luzerne, zeker indien men vrij nat inkuilt!

7.7 Bemesting

Grondanalyses van alle percelen voor de omschakeling zullen u zicht geven op de algemene bodemvruchtbaarheid en het opstellen van de organische stof-balans van uw bedrijf mogelijk maken. Indien deze suboptimaal blijken, zal specifiek bemestingsadvies per teelt en perceel nodig zijn om overal een optimale bodemvruchtbaarheid te bereiken.

De aanbevolen bemesting die volgt, is opgesteld vanuit een optimale bodemvruchtbaarheid. Samen met de duurzame rotatie zal met deze bemesting de bodemvruchtbaarheid optimaal gehouden worden. Regelmatige bodemanalyses blijven aangewezen om eventuele bijsturing en bekalkingen tijdig te kunnen uitvoeren.

Teelt	Ha	Bemesting	N	P205	K20	opmerking
Snijmais	10	Aanvoer				
		20 T Rstalmest	112	50	180	
		10 T Rdrijfmest	44	18	70	Op de klaverzode
		Klaver naleveren	50			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	144	68	200	
		Overschot	102	2	55	
Graan (onderzaai met tijdelijke grasklaver)	13.75	Aanvoer				
		10 T Rstalmest	56	25	90	
		10 T Rdrijfmest	44	18	70	
		Klaver	50			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	112	47	55	
		Overschot	78	9	110	
Grasklaver (maaïen en nagrazen)	20	Aanvoer				
		10 T Rstalmest	56	25	90	
		15 T Rdrijfmest	66	27	105	
		nagrazen	44	18	70	
		Klaver 30 %	144			
		Depositie	40	2	5	
		Bemesting			33	300 kg kaïniet na de tweede snede
		Afvoer				
		Gewas	277	74	290	
		Overschot	73	-2	13	

Grasklaver (grazen en maaieren)	31.75	Aanvoer				
		10 T Rstalmest	56	25	90	alternatief 10 RDM
		Grazen	132	54	210	
		Klaver 30 %	144			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	277	74	290	
		Overschot	95	7	15	
Balans blijvende grasklaver	35	Totaal aanvoer	372	81	305	
		Totaal afvoer	277	74	290	
		Verschil	95	7	15	
		% benutting	75	91	95	
Balans rotatie	40	Totaal aanvoer	284	67	256	
		Totaal afvoer	202	65	209	
		Verschil	82	2	47	
		% benutting	71	97	81	

Bij totaal aanvoer wordt meegerekend :

bemesting
N-fixatie uit de lucht door vlinderbloemigen
depositie

Met een gemiddelde inhoud van

4,4 kg N	1,8 kg P 2O5	7 kg K2O	per ton drijfmest
5,6 kg N	2,5 kg P2O5	9 kg K2O	per ton stalmest

De hoge inschatting van de kaliuminhoud van de drijfmest is gebaseerd op het vrij grote aandeel grasklaver (kuil) in het rantsoen.

De stikstofafvoer door grasklaver is ingeschat rekening houdend met een gemiddeld eiwitgehalte van 18 % RE van de grasklaver.

Deze benutting van de voedingsstoffen vanuit de bodem is enkel haalbaar wanneer de bodemvruchtbaarheid optimaal is. Wanneer dit niet het geval is, zal de benutting van P en K lager komen te liggen en zal er bij sommige teelten moeten bijbemest worden. Vandaar het grote belang om van bij de omschakeling te streven naar een optimale bodemvruchtbaarheid !

Afhankelijk van de grondanalyses en de organische stofbalans zal ook deze bemestingstabel enkele wijzigingen kunnen ondergaan; Op vlak van magnesium en kalium moet de bemesting steeds nauwlettend in de gaten gehouden worden. Indien er tekorten blijken uit grondanalyses kan er bijbemest worden met hulpmeststoffen van de positieve lijst, vermoedelijk zullen deze opduiken bij de grasklaver teelt, vandaar reeds de suggestie om jaarlijks na de eerst graassnede of na de tweede maaisnede 300 kg kâiniet toe te dienen, overleg met de controle-organisatieen grondanalyses zijn hiervoor noodzakelijk.

Op vlak van fosfor verwacht ik, ondanks de nauw sluitende balans, niet onmiddellijk problemen. Dit komt omdat uw land, zoals blijkt uit de voorgelegde analyses, historisch is

aangerijkt aan fosfor en nog wel enige tijd hierop kan verder teren. Indien u in de toekomst toch fosfortekorten opmerkt, moet u eerst afvragen of de bodemtoestand de fosfor genoeg beschikbaar maakt en indien nodig ingrijpen of bij effectieve tekorten kunt u gebruik maken van de toegelaten fosfor hulp meststoffen na overleg met de controle-organisatie. Een ander optie zou kunnen zijn dat u varkensmest of kippenmest aantrekt om lokaal de fosfortoestand bij te sturen. Dit kan maar tot een bemestingsdruk van 2 GVE/ha en bovendien moet deze van biologische oorsprong zijn, de enige tijdelijke uitzondering hierop is gangbare zeugendrijfmest.

7.8 DS-opbrengst

Rekening houdend met de geschatte DS-opbrengsten door u en met de ingeschatte natuurlijke bodemvruchtbaarheid van uw percelen, schat ik de door de koe benutbare DS-opbrengsten als volgt (indien de biologische productie op punt staat):

grasklaver kunst :	9600 kg / ha
grasklaver :	9600 kg / ha
maïs :	14000 kg / ha
graan	5000 kg / ha
(GPS :	9000 kg / ha)

Deze opbrengsten moeten mogelijk zijn bij goed gebruik van de mest en bij goede uitbating van de teelten en bij de voorgestelde optimale teeltrotatie.

U dient steeds te waken over de kuilwalteit van het gewonnen ruwvoer.

Jong genoeg grazen en maaien is noodzakelijk voor een goede kwaliteit.

grasklaver :	Omweiden met graasduur van 3 dagen alle percelen worden minstens eenmaal gemaaid
grasklaver :	Vier sneden van 2.4 ton DS : ha kunstweide Af en toe een zwaardere snede die uiteindelijk minder eiwitrijk is kan welkom zijn om de droogstaande zoogkoeien in de winter te geven.
maïs :	De goede plaats in de teeltrotatie en de goede bodem moeten bovengenoemde DS-opbrengst mogelijk maken.
graan :	Er kan nog minstens één snede grasklaver na het graan geoogst worden.

7.9 Voederaankoop

We gaan uit van het productieniveau van de bodem inzake voeder en de wens 75 zoogkoeien en bijhorend jong- en vleesvee te houden.

Zo moet er nog 30000 kg gangbare lijnschilfers en 10000 kg gangbare niet-GMO sojabonen gekocht worden voor het rundvee.

Indien het eiwitgehalte van de kuilen goed is en de verhouding van OEB t.o.v. DVE relatief laag is, kan de droge stof uit lijnschilfers deels vervangen worden door droge stof uit draf.

Deze voederstrategie wijkt toch wel enigszins af van de huidige strategie, waar de basis vaak gelegd wordt met veel eigen voer, (maar vaak onevenwichtige kwaliteit), aangevuld met vrij veel eiwitrijk krachtvoer voor de herkauwers; Nu moet er meer getracht worden om zoveel

mogelijk goed kwalitatief voer met een goed evenwicht tussen eiwit en energie te telen en aan de dieren aan te bieden; Er moet dan ook gezorgd worden dat de dieren steeds kunnen eten zodat ze veel goed ruwvoer opeten en op die manier nog slechts weinig correctievoeder nodig hebben.

7.10 Rantsoenen

De rantsoenen die resulteren uit het vooraf besproken teeltplan en voederaankopen worden verder weergegeven in kg DS per dag. Er wordt berekend hoeveel % van de voedernorm gehaald wordt. Dit zijn gemiddelde rantsoenen voor de dieren per diergroep en per periode. Er wordt rekening gehouden met de wettelijk voorschriften van minstens 90 % biologisch voer in het rantsoen op jaarbasis per bedrijf en minimaal 85% (winter) op dagbasis per dier. Gezien de grote verschillen in voederwaarde van voorjaarskuil en najaarskuil is het aangewezen de twee kuilen gemengd te voederen. Uitgegroeid hooi, droog of in de kuil past het best als pensvulling bij de droogstaande zoogkoeien, dit mag tweederde uitmaken van hun rantsoen.

Vleesvee:

ZOMER	zoogkoe jongvee met kalf opfok	jongvee afmest 1-2 jaar	koe afmest 1-2 jaar		
dagen	200	200	100	150	
grasklaver	15	8	6	12	
snijmaïs	3				
graan	0,5				
gb lijnschilfers		1			
%energie-norm	103	100	99	93	
%eiwit-norm	104	128	102	106	
%bio	100	100	90	100	

WINTER	zoogkoe jongvee Droog	jongvee 0.5 -1 jaar	jongvee opfok 1-2 jaar	jongvee afmest 1-2 jaar	koe afmest	
dagen	165	180	165	265	100	
graskuil	12	3	4	3	4	
snijmaïs		3	4	4	5	
GPS						
graan		0.5	0.5	2	2	
gb lijnschilfers		0.5	0.5	1	1.5	
gb sojabonen				0.5	0.5	
%energie-norm	102	130	103	104	98	
%eiwit--norm	150	105	104	101	103	
%bio	100	93	95	86	86	

Er kan een mineralen tekort optreden : een aanvulling van een Ca-rijke mineralenkern tijdens de groei- en afmestfase is zeer wenselijk.

Bij voorkeur de minst eiwitrijke graskuil (vaak eerste snede) aan de zoogkoeien voederen.

De voorgestelde rantsoenen kunnen tijdens de omschakelingsjaren niet gehaald worden. De productie van grasklaver zal niet zo hoog zijn gezien het vrij beperkte areaal bij aanvang en de afwezigheid van klaver in het grasland. Dit probleem van voederverzorging wordt

opgevangen door de grote maïsvoorraad, maar deze zal bij voeding een onevenwichtige rantsoen opleveren. Het is moeilijk te voorspellen hoeveel eiwitrijk voer het eerste jaar geoogst zal worden. Na de oogst en na analyse van de voedermiddelen, kan er gezocht worden naar een aangepast rantsoen.

Op veel omschakelende bedrijven worden in de omschakelingsjaren gedurende de winter zeer hoogwaardige eiwitgrondstoffen gevoederd b.v. maïsglutenmeel met 60 % RE is een aangewezen product om tijdens het rantsoen recht te trekken. Veel bedrijven gaan dan ook extra van dit product naast lijnschilfers bijvoederen. Grondige analyse van de situatie en oordeelkundige rantsoenberekening zijn hier zeker op hun plaats.

7.11 Productie capaciteit

Vlees :	uitstoot	koe	(750 kg)	15	vervanging 20 %
		Jonge vleesdieren	(675 kg)	56	

Dit maakt een productievereiste van 654 kg rund per ha voederteelten.

Op een zorgvuldig uitgebaat biologisch landbouwbedrijf met uw grondsoort is dit haalbaar.

7.12 Gezondheid

De biologische productiemethode vraagt een zeer uitgesproken preventieve aanpak van ziekten op het bedrijf, een actief voorkomingsbeleid wordt noodzakelijk op het bedrijf. Indien de dieren ziek zijn mag er behandeld worden. Sommigen kiezen resoluut voor een homeopathische behandeling, maar bij gebrek aan ervaring hiermee of het niet voorhanden zijn van een goed opgeleide veearts op dit vlak, kiezen omschakelende bedrijven nog voor een respecteren van een dubbele wachttijd.

Worminfecties

Ontwormen kan nog indien nodig en zal wellicht nodig blijven.

Alles dient evenwel in het werk gezet te worden om de infectiedruk laag te houden, zodat het ontwormen beperkt kan blijven. Omweiden en inscharen op gemaaide percelen is aangewezen. Het is aangewezen eerst een wormonderzoek te doen bij verdachte dieren en dan doelgericht gaan ontwormen indien nodig blijkt.

Skeletproblemen

Gezien het vrij grote aandeel snijmaïs en granen in het rantsoen van sommige levensfasen, is het aangewezen om calciumrijke mineralen bij te voederen teneinde de verhouding tussen calcium en fosfor te optimaliseren om zo te komen tot een goede skeletgroei.

Andere ziekten

Waken over de evenwichtige rantsoensamenstelling is belangrijk ter voorkoming van stofwisselingsziekten en pootproblemen. Lebmaagverplaatsingen zullen wellicht weinig voorkomen vermits weinig structuurarm voeder gevoederd zal worden. Bovendien vraagt u een lagere productie van de koeien. Een heel specifiek probleem dat kan opduiken bij het inpassen van klaver in het rantsoen van herkauwer is trommelzucht met schuimophoping in de pens. Indien u steeds tijdens de zomer maïs bijvoedert voordat de koeien op de grasklaverweide gaan, zal dit ervoor zorgen dat de pens de aangebrachte hoeveelheid klaver vlot kan verwerken zonder gasophoping.

7.13 Arbeid

Het arbeidsvolume gaat bij een goede mechanisatie en goed vakmanschap niet sterk stijgen. De arbeidsfilm loop echter anders dan op gangbare bedrijven met veel maïs.

In het prille voorjaar is er relatief weinig werk op het veld, eens de maïs gezaaid en het weer is goed, dan krijg je de grootste arbeidspiek omwille van het samenvallen van de onkruidbestrijding en de oogst van de eerste snede grasklaver. Verder is er met de oogst van grasklaver tijdens de zomer een vrij mooi gespreid arbeidspatroon met als voordeel (?): vaak arbeid op het veld bij goed weer.

Aangepaste mechanisatie betekent vaak investeren in onkruidbestrijdingsapparatuur, maar gezien de sterke stijging van het areaal grasklaver dient er vaak ook geïnvesteerd te worden in goede mechanisatie voor de oogst van grasklaver. Efficiëntie is hierbij zeer belangrijk gezien in het voorjaar de werkzaamheden voor onkruidbestrijding in de maïs vaak samenvallen met de oogst werkzaamheden van grasklaver.

De aandacht voor de bedrijfsvoering moet evenwel sterk stijgen. Biologische landbouw mag dan wel een extensieve teeltmethode zijn, ze vereist veel aandacht en vakmanschap. Zeker in de beginfase zal de zoektocht naar informatie en de noodzakelijke andere visie veel energie vergen, samen met de onzekerheid van de omschakeling vraagt dit een goede ondersteuning van de bedrijfsleider. Bedrijfsadvies en contact met collega biologische veehouders zijn aangewezen steunpilaren. De Vlaamse Overheid subsidieert naast deze omschakelingsbegeleiding ook verdere begeleiding van omgeschakelde biologische bedrijven.

7.14 Afzet

Vlees:

‘De Groene Weg’ uit Nederland of ‘Groupe Viande Biologique d’Origine Belge’ uit Wallonië kunnen benaderd worden, best in samenspraak met andere bio-telers uit de streek.

Vanuit de studieclub melkvee wordt gezocht naar een vormgeving van de markt op vlak van reforme koeien.

8 Omschakeling wettelijk bekeken

Voor de wetgeving verwijzen we naar de Europese en Belgische wetgeving betreffende de biologische plantaardige en dierlijke productie.

Voor de omschakeling richt u zich op de twee jaar die u moet overbruggen nadat u zich aanmeldt bij de controle-organisatie voor de productie van biologisch vlees.

In deze omschakelingsperiode dient u alle voorschriften van de biologische productiemethode te respecteren: zowel voor de plantaardige als voor de dierlijke productie.

De mogelijkheid bestaat wel om alle zelf geproduceerde voorraden van gangbaar voer dat op het eigen bedrijf geproduceerd werd te vervoederen aan het vee na de aanmelding bij de controle-organisatie.

9 Bedrijfseconomie

Dit hoofdstuk geeft u een beeld van de kostprijs per kg rund (geslacht) na de omschakeling. Aanvankelijk wordt bij de zoogkoeien de kostprijs van het kalf tot 1 jaar gerekend en verder wordt uitgerekend hoeveel het afmesten kost om zo te komen tot een kostprijs per kg geslacht. De cijfers werden samengesteld aan de hand van bekende theoretische waarden bij BLIVO (publicatie naar aanleiding van studienamiddagen i.v.m. bedrijfseconomie in de biologische veehouderij en een aanpassing aan de hand van de voorgestelde bedrijfsvoering in dit bedrijfsontwikkelingsplan.

De investeringspremies van de Vlaamse Overheid werden reeds in rekening gebracht bij de inschatting van de bedrijfseconomische consequenties van de omschakeling.

Zoogkoeien:

Productiegetal:	1
Vervanging:	20%
Uitval:	1%

Vaste kosten

Huisvesting en niet-voeder mechanisatie 253,77 EUR/koe

Kosten voeder, inclusief mechanisatie voederwinning

Ruwvoeder	Grasklaver	3680 kg DS/koe		
	Grasklaverkuil	2758 kg DS/koe		
	Mais	770 kg DS/koe		
	Graan	246 kg DS/koe		
			totaal	700,79 EUR/koe

Krachtvoeder	Lijnschilfers	136 kg/ koe		
	Sojaboon	10 kg/ koe		
			totaal	43,43 EUR/koe

Overige variabele kosten 248,76 EUR/koe

Correctie voor niet-kalf opbrengsten

Reforme koe gangbaar		
zoogkoeienpremie		totaal -519,14 EUR/koe

Kostprijs per koe exclusief arbeid 727,62 EUR/koe

Kostprijs per koe inclusief arbeid (0.75 VAK; 30 000 EUR/VAK) 1027,57 EUR/koe

Kostprijs per kalf inclusief arbeid
met een productiegetal van 1
en een vervanging van 20% 1284,46 EUR/kalf

Vleesrund:

% stieren afmesten: 65%
 Slacht percentage: 60%
 Geslacht gewicht stier: 420 kg
 Geslacht gewicht vaars: 380 kg
 Uitval: 1%

Kosten kalf tot één jaar: 1284,46 EUR/rund

Vaste kosten

Huisvesting en niet-voeder mechanisatie 148,66 EUR/rund

Kosten voeder, inclusief mechanisatie voederwinning

Ruwvoeder	Grasklaver	600 kg DS/koe		
	Grasklaverkuil	800 kg DS/koe		
	Mais	1300 kg DS/koe		
	Graan	500 kg DS/koe		
			totaal	325,24 EUR/rund

Krachtvoeder	Lijnschilfers	365 kg/ koe		
	Sojaboon	132 kg/ koe		
			totaal	147,84 EUR/rund

Overige variabele kosten 169,68 EUR/rund

Correctie voor niet-kalf opbrengsten

Stierenpremie	totaal	-104,16 EUR/rund
---------------	--------	------------------

Kostprijs per rund exclusief arbeid afmesten 1971,16 EUR/rund

Kostprijs per rund inclusief arbeid (0.5 VAK; 30 000 EUR/VAK) 2239,54 EUR/rund

Kostprijs per kg geslacht inclusief arbeid (22760 kg geslacht dier) 5,50 EUR/kg geslacht

Bij een biologische marktprijs van ongeveer 5,21 EUR/kg geslacht zou dit betekenen dat er een arbeidsinkomen 30723,43 EUR zou zijn en dit komt overeen met 24578,74 EUR per VAK.

Dit kan echter pas behaald worden na de twee jaar wachtperiode voor de levering van biologisch vlees.

De oppervlakte-premies die gegeven worden in het kader van de omschakeling door de Federale Overheid werden tot nu toe nergens in rekening gebracht. Ze moeten dienen als reconversiesteen. In de eerste twee jaar bedragen ze ongeveer 20 000 EUR of 0,87 EUR/kg geslacht en deze zakken na twee tot ongeveer 12 800 EUR of 0,52 EUR/kg geslacht.

De eerste twee jaren van de omschakeling moeten bekeken worden als investeringsjaren : de inspanning van u wordt niet vergoed door de meerwaarde van het vlees en de premies kunnen dit maar ten dele compenseren. Na twee jaar krijgt u wel de beloning voor de extra inspanning, zelfs nog iets extra aangedikt met de premies, bekijk de premies vanaf het derde jaar van de omschakeling als een vorm van uitgestelde reconversiesteun voor de eerste omschakelingsjaren.

Er is een liquiditeitsprobleem te verwachten door de te maken investeringen : Wiedeg, schoffel, aangepaste maai en hooimachines (enkel de hark is aan aanpassing toe) en aankoop Blonde d'Aquitaine vee.

De theoretisch te verwachten liquiditeitsproblemen vanuit de investering in aangepast rollend materiaal, kan worden opgevangen door een aangepaste financiering, die bovendien van VLIF steun kan genieten. Voor de wiedeg en de schoffelmachine valt dit in de hoogste schijf, de apparatuur voor graslandwinning valt in de laagste schijf.

Richtprijzen:	Wiedeg	12 m	6 200 EUR
	Schoffel	6 m	10 000 EUR
	Maaikneuzer	3 m	10 000 EUR
	Hark	5 m	5 000 EUR

(Smallere werkbreedte kan de prijs sterk drukken)

De investering in het nieuwe vee kan gedragen worden door de afbouw van de veestapel.

Richtprijzen:	Stierbare Blonde vaarzen	1 100 EUR
	Blonde Vaarzen 6 maanden	750 EUR

(deze prijzen zijn natuurlijk sterk kwaliteitsafhankelijk)

De uitgestelde beloning voor de omschakeling kan ook worden opgevangen door de afbouw van de veestapel. Het lijkt mij aangewezen om de dieren mager te verkopen tijdens de omschakelingsfase, gezien afmesten zal moeten gebeuren volgens de biologische regels en dus ook met biologische kostprijzen.

Bovendien zijn er de omschakelingspremies die bedoeld zijn als reconversiesteun, vaak worden zij pas vrij laat uitbetaald en kunnen zo toch nog liquiditeitsproblemen opleveren voor het bedrijf. Durf in dit geval een prefinanciering van deze premies vragen bij de bank.

SLOTBESCHOUWING

Met dit omschakelingsplan heb ik getracht een beeld te schetsen van hoe uw bedrijf biologisch kan ronddraaien in de toekomst. Er zijn veel veronderstellingen gemaakt aan de hand van de waarnemingen en prognoses, dit maakt dat het plan duidelijk richtingsaangevend is maar niet absoluut zaligmakend. Bovendien zal de kennis inzake biologische landbouw in de toekomst nog sterk evolueren en het zal steeds een kwestie zijn deze evolutie op te volgens en uw bedrijfsbeleid aan te passen indien nodig.

Met dit plan hebt u een instrument om een beeld te krijgen van biologische productie op uw bedrijf, gebruikt dit om verder rustig na te denken over een mogelijke omschakeling.

Indien een bruuske omschakeling u te voortvarend lijkt, kunt u overwegen om te experimenteren met milieuvriendelijke technieken, die ook gesubsidieerd worden door de Vlaamse Overheid : bv. de aankoop van wiedege en schoffelmachine wordt gesubsidieerd en het gebruik ervan op uw gangbaar bedrijf kan ook rekenen op subsidies indien u hiermee de chemische bestrijding terugdringt.

De wil waarmee u op zoek bent naar een maatschappelijk aanvaardbare teeltmethode, gecombineerd met de wil om vakmanschap te ontwikkelen in de biologische landbouw, bieden goede perspectieven voor het welslagen van de omschakeling.

Ik wens u een aangename uitdaging en veel levensvreugde met uw carrière als mogelijk toekomstige biologische boer.

Statiestraat 164 C
2600 BERCHEM
Tel 03 - 287 37 70
Fax 03 - 287 37 71
e-mail expertisecentrum@blivo.be